

Slutredovisning av projekt för främjande av svenskt vattenbruk 2017

Informationsinsatser i Vattenbruk

Vattenbrukscentrum Ost - 3.3.18-9711/17

För att främja intresset i vattenbruk i östra och södra Sverige ville VCO delta i studiebesök, informationsmöten och seminarier. VCO använde stöd från Livsmedelsstrategin för att öka kunskapen om RAS bland intresserade odlare och myndighetspersoner som jobbar med vattenbruksfrågor.

Ett steg i att underlätta uppstartsfasen är att skapa ett planeringsverktyg framförallt för intresserade aktörer som inte kan så mycket om odling. Ett första led i processen var därför att skapa en broschyr/handbok där ungefär 8 potentiella sötvattens fiskarter beskrivs med några för- och nackdelar. Det skulle inkorporeras i ReFarm 2030:s ”synopsis” om RAS fiskodling och akvaponi.

Beskriv vilka aktiviteter ni haft under projektet

VCO planerade att samarbeta med ReFarm 2030 under projektets gång. Inom det samarbetet kunde VCO göra mycket mer än det som var planerat i den initiala ansökan.

VCO har deltagit i och varit med och organiserat flera studieresor och informationsmöten tillsammans med ReFarm 2030 men har även kunnat utföra en del av vårt eget arbete som är att sprida information, erbjuda rådgivning och delta i möten utanför ReFarm 2030 projektet.

- a. Studieresa till Stadsjord, Göteborg. 24-okt., 2017. VCO och ReFarm 2030 samarbetade med att ordna ett besök på en stadsodling i Göteborg. Det fanns 33 besökare på plats och vi hade tid efter besöket att diskutera akvaponi och RAS med deltagarna.
- b. Studieresa till EkoFisk i Landskrona. 8-nov, 2017. VCO och ReFarm 2030 samarbetade med att ordna ett besök på en industriell symbios odling av tilapia i Landskrona. Det fanns 16 besökare på plats och vi höll i ett seminarium om RAS odling. VCO diskuterade odling av olika sötvattens fiskarter.

- c. Studieresa Norrstyle AB. 27-nov, 2017. VCO och ReFarm 2030 samarbetade med att ordna ett besök på en stör odling i Enstaberga. Det fanns 36 besökare på plats och vi höll i ett seminarium om RAS odling. VCO diskuterade odling av olika sötvattens fiskarter och akvaponi samt ekonomi och marknaden.
- d. Informationsmöte och seminarium på Gotland. 26-nov, 2017. VCO deltog i ett inspirationsmöte om RAS odling och dess möjligheter på Gotland. Runt 50 personer var på plats. VCO var en av huvudtalare och var en del av panel diskussionen efteråt.
- e. Kalmar: VCO har varit delaktig i en Regionförbundet Kalmar Län grupp som träffade 2 gånger under projektet för att diskutera ekonomi, utfodring av fisk, alternativa foder och nya arter i akvaponi och RAS.
- f. Samarbete – Utveckling av en ekonomisk kalkyl för små-skalig akvaponi – Sörmland Länsstyrelsen. Rådgivning om kalkylen.
- g. Möten under matveckan i Växjö tillsammans med ReFarm 2030. 7-september, 2017.

Förutom informationsinsatserna ovan har VCO samarbetat med ReFarm 2030 och skrivit en synopsis handbok för RAS och akvaponi. VCO kunde, genom detta samarbete och stöd från Livsmedelsstrategin, skriva om RAS och dess olika delar, Tillståndsansökning och foder/utfodring. VCO:s egen handbok som sammanfattar 8 sötvattensfiskarter i RAS var också delvis använt i denna synopsis.

VCO har skrivit och kommer att trycka en handbok/broschyr som ska kunna underlätta för aktörer i uppstartsfasen. Handboken ger en överblick över 8 olika arter och hur de skulle kunna passas in i RAS. Biologi, fysiologi, marknaden och vattenkvalité och vattenanvändning är bland det som diskuteras i handboken. Tanken är att den skulle fungera som en ”första kontakt” för att underlätta val av art i en odling innan man går djupare in i detalj för den valda arten.

Beskriv hur ni uppfyllt projektets mål och syfte enligt projektansökan

5a. *Utveckla odling av fler vattenbruksarter* – Genom att ge en bakgrund till biologin och förutsättningar för odling av nya vattenbruksarter i en Handbok så skapar vi möjligheter för utveckling av fler vattenbruksarter i Sverige. Vi underlätta ett första steg i uppstart av en vattenbruksnäring genom att guida intresserade aktörer från början. Potentiella odlare får en bättre bild av hur en odling av t.ex. tilapia skulle kunna se ut och vad fiskarten kräver.

7a. *Finansiering av vattenbrukscentra* – Stödet har gett VCO möjlighet att utöka sitt samarbete med andra aktörer (ReFarm 2030). Det har gett möjlighet att vara

med på informations- och inspirations-seminarier och möten och att kunna producera en tryckt handbok till intresserade aktörer. Utan stödet hade VCO kunnat bara göra en bråkdel av det som står ovan.

9a. *Kompetensutveckling och fortbildning* – Handboken och studieresor/möten är en del av kompetensutveckling. Framförallt när det gäller studieresor och informationsmöten så får aktörer inom vattenbruk en möjlighet att se hur andra gör och öka kunskapen om vattenbruk. Stödet från SJV har gett VCO möjlighet att utöka kompetensen för intresserade odlare och myndighetspersoner.

11. *Informations- och kommunikationsinsatsar* – VCO:s främsta uppgift är, och har varit, att informera och kommunicera om möjligheterna kring musselodling i Östersjön och RAS-odling av fisk på land. Kommunikationen går ut till alla som har intresse av ett lokalt, hållbart sätt att producera fisk- och skaldjur och inkluderar allmänheten, myndigheterna och potentiella aktörer inom vattenbruk.

Genom stödet har VCO kunnat fortsätta att sprida kunskapen och informera om dessa odlingssätt genom att (1) öka samarbetet med andra intresserade aktörer inom informationsspridning – som vi har gjort med ReFarm 2030, och (2) producera en handbok och RAS/Akvaponi synopsis tillsammans med ReFarm 2030. Både handboken och en RAS synopsis ger en potential odlare ett verktyg som kan vara av stor nytta i början när mängden information och frågor kring fiskart, odlingssätt, storlek på anläggningen, tillstånd, osv. känns antagligen överväldiga.

Genom att också delta i studiebesök och seminarier i samverkan med Refarm 2030, når VCO flera intresserade odlare och sprider på det sättet information och kunskaper om land-baserad odling till en bredare grupp. Detta ökar förutsättningar för en större vattenbruksnäring.

Beskriv hur resultaten främjar svenskt vattenbruk, specifikt den målgrupp ni identifierat i projektansökan

Genom vår nära samarbete med ReFarm 2030 har VCO kunnat göra mycket mer än jag/VCO kunnat göra själv. Vi har nått ut till många personer genom möten, seminarier, sociala media, studieresor, osv. Intresset växer även inom den offentliga sektorn där det diskuteras möjligheter att servera bl.a. tilapia eller andra hållbart-producerat fisk i det offentliga köket. För knappt några år sedan kändes det som att det var en omöjlighet men nu händer det.

Den främsta målgruppen för det här projektet var intresserade aktörer (odlare) som vill komma igång men som vet inte riktigt var de ska sätta sina fötter. Den gruppen kommer att ha stor nytta av handboken och den synopsis som VCO och ReFarm 2030 tar fram. VCO har redan diskuterat 8-9 sötvattensarter i samband med seminarier och studieresor som utfördes i samarbete med ReFarm 2030. Att

ha kunnat ta fram och sammanställa den information har visat sig vara uppskattad av deltagarna som inte alltid kan så mycket om vilka arter man kan odla i RAS eller vad man måste tanka på. Genom att använda stora grupperingar av ”kallvattensarter”, ”varmvattensarter” och ”importerade arter” har vi gett ett underlag och förståelse för vad arter i de grupperna kräver i stora drag.

På våra studiebesök, informationsmöten och seminarier har vi haft studenter, intresserade odlare, myndighetspersoner, investerare och stadsplanerare. Vi har nått ut till en väldigt bred grupp med våra aktiviteter och dessa grupper nu fortsätter att träffas. T.ex. Kalmar-gruppen kommer att träffas igen nu i december och fortsätta med regelbundna träffar. Det leder till ett informationsutbyte inom gruppen och vi har sett att grupperna börjar t.o.m. ”leva sitt eget liv” med inbjudna experter och olika teman för mötena. Jag får fortfarande inbjudan till mötena i Kalmar och är med när jag kan delta men gruppen står nu på sina egna ben även om jag inte är med. Det bådär väldigt gott på utvecklingen av näringen framåt.

Flera har återkommit till VCO efter studieresor och möten och efterfrågat mer information eller har blivit medlemmar i VCO. Det bodar också väl att intresset finns kvar även efter besöket och vår mål-personer verkar fortsätta att lära sig mer och även inleder processen för att starta odlingar.

Studieresa/Informationsmöten – Målet var att motivera intresserade aktörer genom att visa upp en odling i drift. Genom vårt samarbete har vi kunnat visa upp 3 stycken tillsammans med ReFarm 2030 och totalt 85 personer. VCO har varit med och talat/presenterat på 7 stycken informationsmöten för att sprida inspiration om RAS och akvaponi.

Beskriv på vilket sätt ni kommunicerat eller kommer kommunicera resultaten

Eftersom projektet går ut på att kommunicera information till intresserade aktörer har vi gjort det under hela projektet genom studieresor och seminarier/möten. Men förutom det kommer handboken som VCO har skrivit att tryckas och delas ut på möten, studieresor, träffen med individer, osv. Samtidigt kommer den att ingå i ReFarm 2030s synopsis där både ReFarm 2030 och VCO kommer att kunna använda den och sprida den.

Handboken och synopsisen kommer att finnas tillgängligt på VCO:s webbsida

VCO kommer att promota den på sociala media och i nyhetsbrevet

VCO kommer att ha med handboken på framtida seminarier och möten och kommer att erbjuda den till alla medlemmar.

I det fall projektet inte fortlöpt enligt projektansökan, beskriv varför och hur ni valt att arbeta trots motgång

Både VCO och ReFarm 2030 anser att projektet blev bättre än förväntat. Samarbetet och fler möten/studieresor/seminarier gjorde att VCO kunde nå ut till fler. Genom att använda både VCO:s och ReFarm 2030:s kontaktnät har vi kunnat nå ut och dela information med flera. En ändring gjordes i budgeten och som diskuterades med Jordbruksverket. Den ändringen gjorde att VCO kunde ha ett närmare samarbete med ReFarm 2030 och istället för att ordna *ett* möte själva kunde vi nu vara med och ordna 3 studieresor och flera möten med ReFarm 2030. På det sättet fick vi ut långt mycket mer för pengarna och nådde ut till många fler än vi kunde själva.

Beskriv hur resultaten kan användas i framtida projekt/ processer/ arbete inom svenskt vattenbruk

Handboken kommer att tryckas och användas som en del av ReFarm 2030:s synopsis/handbok. Som nämnt ovan kommer den även vara tillgänglig på webbsidan.

Det samarbetet VCO har haft med ReFarm 2030 kommer att fortsätta under 2018.